

Een andere instelling

FRANS HOOGEVEEN

hoofredacteur

In de week vóór en na Wereld Alzheimerdag gonsde het van de activiteiten rond de problematiek van mensen met dementie en hun mantelzorgers. Die activiteiten stonden onder meer in het teken van de grote veranderingen die op ons afkomen. Door de demografische ontwikkelingen krijgen we de komende decennia te maken met een snelle stijging van het aantal mensen met dementie en navenant minder professionals die voor hen kunnen zorgen. Daar komt bij dat de kosten van de (institutionele) ouderenzorg de pan uit rijzen. De overheid stuurt op kostenbeheersing en wil een omslag maken van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij, onder meer door de invoering van de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het begrip participatiemaatschappij betekent dat mensen primair verantwoordelijk zijn voor hun eigen leven en dat van mensen in hun omgeving. In het septembernummer van *Geron* doet voormalig directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau *Paul Schnabel* daarover een aantal uitspraken die tot nadenken stemmen. Hij wijst erop dat hij moest 'bukken om de tomaten en eieren te ontwijken', toen hij een jaar of vijf geleden zei dat wie meer of betere zorg wilde dat in de toekomst maar zelf moest betalen. 'Dat mocht je toen niet zeggen,' aldus Schnabel. Inmiddels lijkt zijn voorspelling realiteit te gaan worden. Ook denkt Schnabel dat de druk op mantelzorgers en vrijwilligers nog verder zal toenemen: 'In Nederland gebeurt al heel veel op het gebied van mantelzorg en vrijwilligerswerk, maar het moet nog meer.' Hij

***Zelf betalen en
nog meer voor
elkaar zorgen
zijn onvermij-
delijk***

Frans Hoogveen is hoofdredacteur van *Denkbeeld*; hij is werkzaam als lector Psychogeriatrica aan De Haagse Hogeschool en als psycholoog in de zorg voor mensen met dementie bij Florence in Den Haag.

wijst daarbij overigens op een interessant maar onrustbarend fenomeen: dat het niet de meest vitale burgers zijn die het leeuwendeel van de mantelzorg op zich nemen. 'Het zijn de zestigers die voor de tachtigers en negentigers zorgen én ook nog zorg dragen voor de dertigers, bij de opvang van de kleinkinderen of de aankoop van een huis. De vijftigers en zestigers zijn de echte vrijwilligers en mantelzorgers in ons land.'

Die mantelzorgers hebben het nu al zwaar, zo blijkt uit de meest recente Dementiemonitor Mantelzorg (2013), waarover *Wendy Werkman* en *José Peeters* in dit nummer van *Denkbeeld* schrijven. En het beroep dat op mantelzorgers wordt gedaan zal door de komende veranderingen in de langdurige zorg – meer eigen regie, meer zelfredzaamheid – alleen maar groter worden. Schnabel: 'Dat wordt nog versterkt door de afbouw van de verzorgingshuiscapaciteit. (...) Ik ben bang dat de vijftig- tot zestigduizend echte verpleeghuisplaatsen die wel zullen blijven, straks niet meer voldoende zijn om de toenemende zorgvraag van de groep die echt niet meer zelfstandig kan wonen aan te kunnen. En dat is op dat moment niet snel weer op peil te brengen.'

Al met al moeten de antwoorden op al deze vragen en dreigingen nog gevonden worden. Maar hoe je het ook wendt of keert: de komende ontwikkelingen zullen van alle betrokkenen een andere instelling vragen. Zelf betalen en nog meer voor elkaar zorgen zijn onvermijdelijk. ♦